

Pääluokka 25

OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Selvitysosa:

Hallinnonalan toimintaympäristö

Oikeusjärjestelmän vakaa ja luotettava toiminta on yhteiskunnan ja kansantalouden suotuisan kehityksen perusedellytys. Oikeudenmukainen yhteiskunta perustuu luottamukseen ja yhteistoimintaan.

Kansainvälisen turvallisuustilanteen epävarmuus, yhteiskunnan monimuotoistuminen ja moniarvoistuminen sekä toiminnan siirtyminen tietoverkkoihin luovat haasteita myös hyviksi ja tarkoituksenmukaisiksi koetuille lainsäädäntöratkaisuille sekä kansallisesti että EU:ssa. On entistäkin tärkeämpää huolehtia oikeusjärjestelmän selkeydestä, oikeusturvasta, tarvittavien lainsäädäntöratkaisujen johdonmukaisuudesta, kaiken kokoisia yrityksiä koskevan sääntelyn kilpailukyvyistä ja heikommassa asemassa olevien suojasta. Lainsäädäntöratkaisuilta edellytetäänkin nyt monella sektorilla ennakkoluulotonta ja innovatiivista uutta ajattelua.

Muutokset voivat myös olla haaste kansanvallan ja perusoikeuksien toteutumiselle. Suomi sijoittuu kärkimaiden joukkoon kansainvälisten järjestöjen julkaisemissa demokratiaa, ihmisoikeuksia, lehdistönvapautta, korruptoitumattomuutta ja hallinnon toimivuutta mittaavissa vertailuissa. Kansalaiset ovat kiinnostuneita aiempaa monimuotoisemmasta vaikuttamisesta. Haasteiksi ovat osallistumisen eriarvoistumisen lisäksi nousseet kyberuhat, disinformaatio sekä muun muassa vaaleihin kohdistuvan häirinnän uhka. Joidenkin vähemmistöryhmien ja koko väestön välillä on huolestuttavia eroja perusoikeuksien toteutumisessa, tietoisuudessa oikeuksista ja oikeussuojasta sekä luottamuksessa viranomaisiin. Erityisen ongelman muodostaa näkyviin etnisiin vähemmistöihin kohdistuva syrjintä. Myös kielellisten oikeuksien toteutumisessa on edelleen puutteita.

Tuomioistuinten perustehtävä on käsitellä ja ratkaista vireille tulevat asiat perus- ja ihmisoikeudet toteuttavalla tavalla. Korkealaatuinen ja tehokas oikeuslaitos lisää hyvinvointia sekä yhteiskunnan kilpailukykyä ja hallinnon toimivuutta. Se myös säästää kustannuksia muilla hallinnonaloilla ja edistää yhteiskunnan taloudellista toimivuutta ja voi myös osaltaan estää syrjäytymiskehitystä. Oikeuslaitoksen toimintakyvystä huolehditaan.

Tuomioistuinten ratkaistavaksi tulee yhä moninaisempia oikeudellisia kysymyksiä. Monet tuomioistuimissa ratkaistavat asiat liittyvät Euroopan ihmisoikeussopimuksen ja Euroopan unionin oikeuden soveltamiseen sekä perustuslain vaikutuksiin lainkäytössä. Poikkeusolot ja valmiuslain käyttö ovat entisestään korostaneet tuomioistuimien asemaa oikeusvaltion takaajana. Osa koronaviruspandemian vaikutuksista kohdistuu tuomioistuimien toimintaan viiveellä.

Teknologian hyödyntäminen aiempaa laajemmin jatkuu monella yhteiskunnan osa-alueella. Valtionhallinnossa esimerkiksi Verohallinto, Kela ja Maahanmuuttovirasto käyttävät toiminnassaan laajasti digitaalisia aineistoja. Myös tuomioistuimet ovat aloittaneet toimintansa digitalisoimisen. Etäyhteyksien hyödyntäminen on arkipäiväistynyt.

Väestön ikääntyminen, heikentyneestä taloustilanteesta aiheutuva syrjäytyminen ja asiakaskunnan kansainvälistymisen lisäävät oikeudellisen palvelun tarvetta ja edellyttävät oikeusavulta, talous- ja velkaneuvonnalta ja yleiseltä edunvalvonnalta aiempaa laajempaa asiantuntemusta. Taloustilanteen heikkeneminen lisää talous- ja velkaneuvonnan asiakkaiden määrää.

Ulosottovelallisten määrä laski v. 2019, mutta kääntyi jälleen kasvuun v. 2020. Koronavirusepidemian vuoksi yritysten ja kotitalouksien maksuvaikeudet lisääntyvät, mikä todennäköisesti johtaa ainakin viiveellä myös ulosottovelallisten lukumäärän kasvuun. Korkealla tasolla olevat ulosoton asia- ja velallismäärät vaikuttavat ulosottolaitoksen toimintaan sekä toiminnan kustannuksiin. Myös konkurssien määrä oletettavasti kasvaa. Tämä lisää tarvetta konkurssi- ja ulosottovalvonnalle ja julkisselvityksille.

Syyttäjälaitoksessa rikosasioiden vaatavuuden voimakas kasvu, esitutkinta- ja oikeudenkäyntiaineistojen laajentuminen ja oikeudellisten ongelmien monipuolistuminen ovat lisänneet syyttäjien työmäärää merkittävästi. Samanaikaisesti

nen saapuvien asioiden määrän kasvu sekä koronaviruspandemian rajoitustoimista aiheutuneen jutturuuhkan purkaminen on lisänneet vireillä olevien asioiden määrää ja aiheuttanut haasteita Syyttäjälaitoksen toiminnalle.

Rikosseuraamuslaitoksessa kansainvälistyminen, asiakkaiden moniongelmaisuus ja järjestäytyneiden rikollisryhmien aktivoitunut toiminta asettavat toiminnalle haasteita. Koronaviruspandemian vuoksi toteutetut rangaistusten täytäntöönpanon keskeytykset laskivat vankimäärää vuonna 2020, mutta vankimäärän odotetaan nousevan vuonna 2022. Pandemiatilanne on vaikuttanut Rikosseuraamuslaitoksen toimintaan monin tavoin ja vaikeuttanut yhteistyötä ulkopuolisten toimijoiden kanssa uusintarikollisuuden ehkäisyssä.

Oikeusministeriön hallinnonalan yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

- Osallistumisoikeudet ja vaikutusmahdollisuudet toteutuvat yhdenvertaisesti.
- Ajanmukainen ja kannustava oikeusjärjestys edistää ja turvaa ihmisten, yritysten ja yhteisöjen toimintamahdollisuuksia.
- Laadukas lainvalmistelu turvaa edellytykset hyvinvoinnille ja kilpailukyvyille.
- Korkealaatuinen oikeusturva on kaikkien saatavilla.
- Rikosvastuu toteutuu oikeudenmukaisesti. Rikollisuus ja turvattomuuden tunne vähenevät.

Oikeusministeriön toiminnalliset tulostavoitteet

- Digitaalisia ratkaisuja hyödynnetään vastuullisesti osana monipuolista palveluntarjontaa.
- Lainvalmistelun laatu turvataan osaamista ja toimintatapoja kehittämällä.
- Organisaatorakenne ja toimitilaverkosto mahdollistavat tehokkaan toiminnan.
- Laaja-alaista verkostoyhteistyötä vahvistetaan valmistelussa ja päätöksenteossa.

Yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita ja toiminnallisia tuloksellisuustavoitteita toteuttavat keskeisimmät toimenpiteet esitetään luvuissa 25.01, 25.10, 25.20, 25.30 ja 25.40.

Sukupuolten välinen tasa-arvo

Kansallisen perus- ja ihmisoikeustoimintaohjelman sekä rasismien vastaisen ja hyvien väestösuhteiden toimintaohjelman toimeenpano aloitetaan.

Toteutetaan seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistus. Uudistetaan lähestymiskieltoon liittyvä lainsäädäntö ja parannetaan lähestymiskiellon tehokkuutta, vähennetään lähestymiskiellon rikkomista ja lisätään erityisesti lähisuhteissa tapahtuvan väkivallan uhrin turvallisuutta. Perustetaan naisiin kohdistuvan väkivallan raportoijan tehtävä ja kohdennetaan tehtävän hoitamiseksi 200 000 euron määräraha momentille 25.01.03.

Kansalaisten ylivelkaantuminen näkyy ulosottovelallisten määrän ja perinnässä olevien asioiden määrän kasvuna. Viimeisen vuosikymmenen aikana naisten osuus ulosottovelallisista on kasvanut. Erot keskimääräisessä ulosottovelassa ovat tasaantuneet sukupuolten kesken, kun miesten velka on pysynyt melko samalla tasolla, mutta naisten velka on kasvanut. Ylivelkaantumiseen liittyviä ongelmia pyritään vähentämään kuluttajaluottolainsäädäntöön tehtävillä tiukennuksilla, lisäämällä sosiaalisen luototuksen saatavuutta sekä parantamalla velallisten asemaa velkajärjestelyssä. Myös pienituloisten ulosottovelallisten aseman helpottamista selvitetään.

Vangeista n. 8 % ja yhdyskuntaseuraamuksia suorittavista n. 11 % on naisia. Nais erityiseen työhön kohdistetaan lisäresursseja ja parannetaan osaamista. Kehitetään rangaistusta suorittavien naisten tarvitsemia palveluja ja lisätään erityisesti terveys- ja päihdepalveluja.

Kestävä kehitys

Suomalainen demokratia nojaa oikeusvaltioon, jossa perustuslaki ja kansainväliset sitoumukset antavat vahvan suojan perus- ja ihmisoikeuksille. Oikeusvaltion ytimessä on laadukas, perus- ja ihmisoikeudet turvaava lainsäädäntö, jota sovelletaan riippumattomissa tuomioistuimissa. Suomi on yhdenvertainen. Oikeusministeriö on määrittänyt seuraavat kestävän kehityksen tavoitteet.

Perus- ja ihmisoikeudet turvaava demokraattinen ja yhdenvertainen yhteiskunta

- Kehitämme demokratiaa ja perus- ja ihmisoikeuspolitiikkaa.
- Tuemme avointa ja yhdenvertaista osallistumista ja hyviä väestösuhteita.
- Vähennämme syrjintää, rasismia ja vihapuhetta.
- Huolehdimme vaalijärjestelmän toimivuudesta.

Sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä oikeushallinto

- Turvaamme oikeuslaitoksen toimintakyvyn ja tuomioiden täytäntöönpanon.
- Luomme oikeuspolitiikan linjoja.
- Kehitämme säädöspolitiikkaa.
- Vähennämme rikollisuutta panostamalla korruption, ihmiskaupan ja naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisemiseen.
- Vahvistamme oikeuksiin pääsyä ja parannamme rikoksen uhrin asemaa.

Lisäksi vähennämme hiilijalanjälkeä erityisesti hankinnoissa ja matkustamisessa.

Vuonna 2022 hallinnonalan ohjauksessa kestävän kehityksen erityisteemana on lapsen aseman edistäminen demokratiassa ja oikeushallinnossa. Tavoitteena on, että lasten osallisuus ja oikeus tulla kuulluksi otetaan paremmin huomioon lapsia joko suoraan tai välillisesti koskevassa päätöksenteossa ja toiminnassa. Lisäksi parannetaan lapsille ja nuorille kohdistettavaa ymmärrettävää viestintää ja tiedon saantia oikeuksista, oikeusturvakeinoista ja viranomaisen toiminnasta.

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2020—2022

	v. 2020 tilinpäätös 1000 €	v. 2021	v. 2022 esitys 1000 €	Muutos 2021—2022	
		varsinainen talousarvio 1000 €		1000 €	%
01. Ministeriö ja hallinto	155 839	141 613	146 859	5 246	4
01. Oikeusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	23 788	24 677	25 758	1 081	4
03. Oikeusministeriön yhteydessä toimivien viranomaisten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	10 141	10 770	11 868	1 098	10
05. Oikeusrekisterikeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	8 090	8 535	8 860	325	4
20. Erityismenot (arviomääräraha)	34 140	12 013	12 013	—	0
21. Oikeusministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)	2 578	2 620	6 137	3 517	134

	v. 2020 tilinpäätös 1000 €	v. 2021 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2022 esitys 1000 €	Muutos 2021—2022	
				1000 €	%
29. Oikeusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	47 441	49 810	49 810	—	0
50. Avustukset (kiinteä määräraha)	13 334	14 188	13 413	-775	-5
51. Eräät valtion maksamat korvaukset (arviomääräraha)	16 327	19 000	19 000	—	0
10. Tuomioistuimet ja oikeusapu	436 617	464 803	469 494	4 691	1
01. Korkeimman oikeuden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	8 843	8 969	8 961	-8	0
02. Korkeimman hallinto-oikeuden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	11 911	13 624	13 052	-572	-4
03. Muiden tuomioistuinten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	261 254	284 278	288 077	3 799	1
04. Oikeusapu- ja edunvalvontapiirien ja kuluttajariitalautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	79 187	81 947	83 469	1 522	2
50. Yksityisille oikeusavustajille maksettavat korvaukset (arviomääräraha)	75 422	75 985	75 935	-50	0
20. Maksuhäiriöt, ulosotto ja konkurssivalvonta	104 324	109 001	107 226	-1 775	-2
01. Ulosottolaitoksen ja konkurssivalvonnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	104 296	108 741	106 966	-1 775	-2
95. Ulosoton säilytettävänä olevien varojen korkomenot (arviomääräraha)	28	260	260	—	0
30. Syyttäjät	51 541	55 729	56 280	551	1
01. Syyttäjälaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	51 541	55 729	56 280	551	1
40. Rangaistusten täytäntöönpano	227 118	238 639	245 572	6 933	3
01. Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	222 418	233 939	240 872	6 933	3
74. Avolaitostyöt (siirtomääräraha 3 v)	4 700	4 700	4 700	—	0
50. Vaalimenot	3 174	11 859	16 814	4 955	42
20. Vaalimenot (arviomääräraha)	3 174	11 859	16 814	4 955	42
Yhteensä	978 613	1 021 644	1 042 245	20 601	2
Henkilöstön kokonaismäärä	9 189	9 589	9 571		

01. Ministeriö ja hallinto

Selvitysosa: Oikeusministeriön perustehtävänä on huolehtia oikeusvaltion toimivuudesta. Tässä tarkoituksessa ministeriö:

- edistää demokratian ja perusoikeuksien toteutumista.
- edistää oikeusturvan ja rikosvastuun toteutumista.
- turvaa hallinnonalansa toimintaedellytykset.
- valmistelee toimialansa lainsäädäntöä.
- kehittää valtioneuvoston lainvalmistelua.

Oikeusministeriö toimii yhtenäisen valtioneuvoston osana. Oikeusministeriön tavoitteena on, että Suomi on avoin ja aktiivinen yhteiskunta, johon jokainen voi tuntea kuuluvansa ja jossa voi luottaa oikeuksiensa toteutumiseen. Oikeusministeriö asettaa toiminnalleen seuraavat alustavat tavoitteet vuodelle 2022.

Osallistumisoikeudet ja vaikutusmahdollisuudet toteutuvat yhdenvertaisesti.

Valmistellaan ja toimeenpannaan demokratiapoliittisia sekä perus- ja ihmisoikeuspoliittisia linjauksia hallitusohjelman pohjalta. Kielipoliittisilla linjauksilla vahvistetaan kielten elinvoimaisuutta ja kielellisten oikeuksien toteutumista.

Toteutetaan avoimuusrekisteri parlamentaarisen valmistelun pohjalta kansalaisyhteiskuntaa kuullen. Valmistellaan julkisuuslain ajantasaistamista ja tarvittavia muutoksia vaaleja, puolueita ja vaalirahoitusta koskevaan lainsäädäntöön. Demokratiaverkkopalveluita kehitetään myös suhteessa muihin valtioneuvoston digitaalisiin palveluihin.

Parannetaan luottamusta ja dialogia saamelaiskäräjien kanssa.

Edistetään yhdenvertaisuutta ja hyviä etnisiä suhteita. Ehkäistään syrjintää ja vihapuhetta.

Edistetään oikeusvaltioperiaatteen, demokratian sekä perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista EU:ssa tukevia toimia.

Ajanmukainen ja kannustava oikeusjärjestys edistää ja turvaa ihmisten, yritysten ja yhteisöjen toimintamahdollisuuksia.

Edistetään parempaa sääntelyä EU:ssa.

Parannetaan kansalaisten avunsaantia henkilökohtaisen talouden hallinnassa ja ehkäistään kansalaisten velkaongelmien muodostumista. Kansalaisten talousosaamisen parantamiseksi perustetaan talousosaamisen toiminto talous- ja velkaneuvonnan yhteyteen. Talousosaamisen toiminto vastaa strategian toteuttamisesta, toiminnan koordinoinnista ja talousosaamisen edistämisen mahdollistamisesta sekä seuraa ja arvioi tulosten toteutumista, laatua ja vaikutuksia. Ennakoivan talousneuvonnan hankkeessa hyväksi koetut vuorovaikutteiset toimintamallit vakiinnutetaan osaksi talous- ja velkaneuvonnan, ulosoton, sosiaali- ja terveystoimen, järjestöjen ja muiden viranomaisten toimintaa.

Sähköisen asiointin laajentamista ja ict-hankkeiden etenemistä sekä yhteentoimivuutta tuetaan valtion ja hallinnonalan yhteisillä palveluilla, kokonaisarkkitehtuurityöllä sekä säännöllisellä seurannalla. Sähköistä asiointia edistetään ja sen tilannekuva ylläpidetään laaditun digitalisaatiosuunnitelman mukaisesti. Tekoälyä ja muita uusia teknologioita hyödynnetään hallitusti.

Laadukas lainvalmistelu turvaa edellytykset hyvinvoinnille ja kilpailukyvyille

Valtioneuvostossa laaditut säädösehdotukset tarkastetaan oikeusministeriössä lakitekniseltä kannalta. Selvitetään lainvalmisteluprosessin tukemista digitalisaation keinoin toteuttamalla kokeiluja, joissa hyödynnetään tekoälyn tarjoamia mahdollisuuksia laajojen tekstimassojen analysointiin, käsittelyyn ja tarkastamiseen.

Turvataan lainvalmistelun osaaminen uudistamalla koulutusta ja huolehtimalla sen riittävydestä.

Korkealaatuinen oikeusturva on kaikkien saatavilla

Oikeudenkäyntien kokonaisuutta lyhennetään.

Otetaan voimavarojen kohdentamisessa huomioon oikeusturva ja rikosvastuun toteutuminen sekä asioiden käsittelyketjut.

Jatketaan valmistelua oikeusavun tulorajojen nostamisesta ja keskituloisten oikeusavusta laaditun selvityksen johdosta.

Jatketaan valmistelua turvapaikanhakijoita avustavien lakimiesten pätevyyden varmistamiseksi laaditun arviomuiston ja saadun lausuntopalautteen perusteella.

Toteutetaan avustajien sähköinen päivystysjärjestelmä. Sähköinen päivystysjärjestelmä nopeuttaisi oikeusavussa rikosasioiden käsittelyä ja sen avulla olisi mahdollista tarkistaa turvapaikanhakijoita avustajien lakimiesten erityisosaaminen.

Rikosvastuu toteutuu oikeudenmukaisesti. Rikollisuus ja turvattomuuden tunne vähenevät.

Toteutetaan seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistus, jossa lähtökohtina ovat koskemattomuus ja seksuaalinen itsemääräämisoikeus.

Valmistellaan esitutkinta- ja pakkokeinolakeja koskevat uudistukset muun ohella rikosasioiden käsittelyn tehostamiseksi ja nopeuttamiseksi.

Toteutetaan Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) toiminnan alkuvaiheen edellyttämät kansalliset toimet.

Kehitetään rikoksia ennaltaehkäiseviä palveluja ja verkostoyhteistyötä rangaistusta suorittavien normaalipalveluihin pääsyn tehostamiseksi.

Toimeenpannaan naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaohjelmaa mm. lisäämällä viranomaisten osaamista ja tietoisuutta naisiin kohdistuvasta väkivallasta ja rahoittamalla järjestöjä, jotka tekevät naisiin kohdistuvan väkivallan vastaista työtä.

Kehitetään rikoksen uhrien tukipalveluita uhrin erityistarpeet huomioon ottavien käytäntöjen ja tuensaannin vahvistamiseksi.

Toimeenpannaan valtioneuvoston periaatepäätöksenä hyväksytyä ihmiskaupan vastaista toimintaohjelmaa vahvistamalla viranomaisten osaamista ja tietoisuutta ihmiskaupasta ja sen vastaisesta työstä sekä selvittämällä ja arvioimalla ihmiskaupaan liittyvän lainsäädännön soveltamiskäytäntöä ja lainsäädännön muutostarpeita. Koordinoidaan ihmiskaupan torjuntatyötä valtioneuvostossa osallistumalla ihmiskaupan vastaista työtä edistäviin ja tukeviin lainsäädäntö- ja muihin kehittämishankkeisiin.

Tietoja henkilöstöstä

	2020 toteutuma	2021 arvio	2022 arvio
Oikeusministeriö			
Henkilötyövuodet	233	230	230
Työtyytyväisyysindeksi	3,8	3,8	3,8
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv	4,4	4,4	6,2
Muut erillisvirastot			
Henkilötyövuodet	269	275	280
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv	7,0	7,0	7,0

01. Oikeusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 25 758 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) kansainvälisten yhteisöjen jäsenmaksujen ja maksuosuuksien maksamiseen, oikeusministeriön hyväksymien tutkimus- ja kehittämishankkeiden rahoittamiseen sekä demokriatiapalkintoja ja rikosentorjunnan arviointitutkimuksen palkintoja varten
- 2) ministeriön yhteydessä toimivista lautakunnista ja muista vastaavista toimielimistä aiheutuvien menojen maksamiseen
- 3) siirtomenojen maksamiseen asianajajayhdistykselle luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain (715/2011) 24 §:n 2 momentin mukaisesti.

Määräraha budjetoidaan asianajajayhdistykselle maksettavien siirtomenojen osalta suoriteperustetta vastaavalla perusteella.

*Selvitysosa:***Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)**

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Bruttomenot	22 907	25 777	26 858
Bruttotulot	932	1 100	1 100
Nettomenot	21 975	24 677	25 758
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 408		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	3 221		

Määrärahan arvioitu käyttö

	htv	%
Yhteiskuntapolitiikan strategiat ja seuranta	11	5
Ministeriön toimialan ohjaus ja toiminta- ja taloussuunnittelu sekä seuranta	21	9
Lainsäädännön valmistelu ja seuranta	49	21
EU- ja kansainväliset asiat	14	6
Ministeriön muut erityistehtävät	9	4
Ministeriön sisäinen hallinto	80	35
Palkallinen poissaolo	46	20
Yhteensä	230	100

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ennakoiva velkaneuvonta (siirto momentille 25.10.04)	-70
Hallinnonalan IT-palveluiden keskittäminen (siirto momentille 25.01.21)	-146
Harmaan talouden torjunta (HO 2019)	90
Naisiin kohdistuvan väkivallan raportointi (HO 2019); siirto momentille 25.01.03	-200
Naisiin kohdistuvan väkivallan toimintaohjelma (siirto momentille 25.01.50)	-100
Oikeusavun ja edunvalvonnan koulutus (siirto momentille 25.10.04)	-65
Rasismin vastaisen ja hyvien väestösuhteiden toimintaohjelman hankkeet (siirto momentilta 25.01.50)	120
Ulkopuolisten hankerahoitusten omarahoitusosuus (siirto momentille 25.01.21)	-100
Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan ruuhkan purku	-80
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-59
Palkkausten tarkistukset	131
Tasomuutos	1 560
Yhteensä	1 081

2022 talousarvio	25 758 000
2021 III lisätalousarvio	140 000
2021 talousarvio	24 677 000
2020 tilinpäätös	23 788 000

03. Oikeusministeriön yhteydessä toimivien viranomaisten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 11 868 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) lapsiasiavaltuutetun toimiston, tasa-arvovaltuutetun toimiston, yhdenvertaisuusvaltuutetun toimiston, tietosuoja-valtuutetun toimiston, Onnettomuustutkintakeskuksen, tiedusteluvalvontavaltuutetun toiminnon, vanhusasiavaltuutetun toiminnon sekä Yhdistyneiden kansakuntien yhteydessä toimivan Euroopan kriminaalipolitiikan instituutin toimintamenojen maksamiseen

2) Euroopan kriminaalipolitiikan instituutin jakamien apurahojen maksamiseen.

Nettobudjetoinnissa ei oteta tuloina huomioon sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 305 §:ssä säädettyistä valvontatehtävistä perittävistä maksuista kertyviä tuloja.

Selvitysosa: *Lapsiasiavaltuutetun* tehtävänä on arvioida ja edistää lapsen edun ja oikeuksien toteutumista yleisellä hallinnon, yhteiskuntapolitiikan ja lainsäädännön tasolla sekä edistää Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokouksen hyväksymän lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen (SopS 59-60/1991) toteutumista. Lapsiasiavaltuutettu raportoi YK:n lapsen oikeuksien komitealle, valtioneuvostolle ja eduskunnalle. Lapsiasiavaltuutettu tekee aloitteita ja selvityspyyntöjä havaitsemistaan puutteista. Lasten aseman ja oikeuksien sekä niitä koskevan viranomaisten yhteistyön edistämistä varten lapsiasiavaltuutetun apuna toimii *lapsiasianeuvottelukunta*.

Tasa-arvovaltuutettu valvoo naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986) noudattamista ja edistää aloitteiden, neuvojen ja ohjeiden avulla lain tarkoituksen toteutumista. Tasa-arvovaltuutettu antaa tietoja tasa-arvoista ja sen soveltamisesta sekä seuraa naisten ja miesten tasa-arvon toteutumista yhteiskuntaelämän eri aloilla. Tasa-arvovaltuutettu antaa ohjeita ja neuvontaa sukupuolen, sukupuoli-identiteetin tai sukupuolen ilmaisun perusteella syrjintää epäilevälle, selvittää syrjintäkieltojen rikkomistapauksia ja pyrkii lisäämään tietoisuutta tasa-arvolakiin liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista. Tasa-arvovaltuutettu toimii niin, että yhteiskunnassa, työpaikoilla ja oppilaitoksissa edistetään sukupuolten välistä tasa-arvoa tasa-arvolaisilla tarkoitetulla tavalla.

Yhdenvertaisuusvaltuutetun tehtävänä on valvoa yhdenvertaisuuslain (1325/2014) noudattamista sen mukaan kuin sanotussa laissa säädetään sekä muutoinkin edistää yhdenvertaisuuden toteutumista ja ehkäistä syrjintää. Lisäksi valtuutettu toimii kansallisena ihmiskaupparaporttoijana ja valvoo ulkomaalaisten maasta poistamista. *Yhdenvertaisuusasioiden neuvottelukunta* toimii yhdenvertaisuusvaltuutetun johdolla ja edistää viranomaisten, kansalaisjärjestöjen ja muiden toimijoiden yhteistyötä syrjintään puuttumisessa ja yhdenvertaisuuden edistämisessä.

Vanhusiasiavaltuutettu edistää ikääntyneiden oikeuksien toteutumista. Vanhusiasiavaltuutettu seuraa ja arvioi ikääntyneiden asemaa ja oikeuksien toteutumista sekä seuraa lainsäädäntöä ja päätöksentekoa ja arvioi niiden vaikutuksia ikääntyneisiin. Vanhusiasiavaltuutettu tekee aloitteita ja lausuntoja sekä osallistuu yhteiskunnalliseen keskusteluun. Lisäksi vanhusiasiavaltuutettu laatii ja teettää selvityksiä ja julkaisee raportteja, edistää tiedotusta ja välittää ikääntyneitä koskevaa tietoa sekä edistää yhteistyötä ikääntyneiden asioita käsittelevien sekä ikääntyneitä edustavien toimijoiden välillä. Vanhusiasiavaltuutettu raportoi toiminnastaan säännöllisesti valtioneuvostolle ja eduskunnalle.

Tietosuojavaltuutetulla on yleistoimivalta henkilötietojen suojaa koskevissa asioissa. Tietosuojavaltuutetun valvonta-tehtävistä säädetään erityisesti EU:n yleisessä tietosuojasetuksessa (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset [EU] 2016/679) sekä sitä täydentävässä tietosuojalain (1050/2018). Tietosuojavaltuutetun toimisto ylläpitää ja edistää perusoikeutta yksityisyyteen ja luottamusta yhteiskunnan palveluihin sekä osallistuu tietoyhteiskunnan kehittämiseen Suomessa ja EU:ssa.

Onnettomuustutkintakeskuksen tehtävänä on turvallisuustutkintalain (525/2011) mukaan kehittää ja ylläpitää onnettomuuksien tutkintavalmiutta, selvittää tehokkaasti ja luotettavasti onnettomuuksien syitä ja antaa niiden perusteella turvallisuussuosituksia sekä seurata turvallisuussuosituksen toteutumista.

Tiedusteluvalvontavaltuutetun tehtävänä on valvoa tiedustelumenetelmien käytön lainmukaisuutta sekä perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista tiedustelutoiminnassa siten kuin laissa tiedustelutoiminnan valvonnasta (121/2019) säädetään.

Yhdistyneiden kansakuntien yhteydessä toimiva Euroopan kriminaalipolitiikan instituutti tuottaa kansainvälisiä asiantuntijapalveluja kriminaalipolitiikan alalla. Laitoksen toimintaa ohjaavat keskeisesti YK:n kriminaalipoliittinen ohjelma ja siihen liittyvät linjapäätökset.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Bruttomenot	10 127	10 970	12 268
Bruttotulot	457	200	400
Nettomenot	9 670	10 770	11 868
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 448		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1 919		

Määrärahan arvioitu käyttö (1 000 euroa)

Lapsiasiavaltuutetun toiminta		670
Tasa-arvovaltuutetun toiminta		1 030
Yhdenvertaisuusvaltuutetun toiminta		1 990
Vanhusiasiavaltuutetun toiminta		500
Tietosuojavaltuutetun toiminta		3 930
Tiedusteluvalvontavaltuutetun toiminta		475
Onnettomuustutkintakeskus		1 590
Kriminaalipolitiikan instituutti		540
Palvelukeskusten maksut		1 143
Yhteensä		11 868

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hallinnonalan IT-palveluiden keskittäminen (siirto momentille 25.01.21)	-20
Lisäys ihmisoikeuksien raportointiin ja ongelmiin puuttumiseen (HO 2019)	100
Naisiin kohdistuvan väkivallan raportoinnin tehtävä (HO-2019) (siirto momentilta 25.01.01)	200
Tietosuojavaltuutettu, tietosuojan ja tietoturvan parantaminen kriittisillä toimialoilla	265
Valtorin palvelumaksujen nousu	-3
Vanhusiasiavaltuutetun toiminto (HO 2019)	500
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-18
Omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-konsernin liikelaitosten vuokrissa	20
Palkkausten tarkistukset	54
Yhteensä	1 098

2022 talousarvio	11 868 000
2021 III lisätalousarvio	135 000
2021 talousarvio	10 770 000
2020 tilinpäätös	10 141 000

05. Oikeusrekisterikeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 8 860 000 euroa.

Nettobudjetoinnissa otetaan tuloina huomioon Oikeusrekisterikeskuksen oman työn kustannuksista muodostuvat ICT-palvelumaksut ja rekisterinpitoviranomaisena tehtyjen tietoluovutuspäätösten nojalla annettujen massapöytäkirjojen kustannusten perusteella saadut tulot.

Selvitysosa: Oikeusrekisterikeskus toimii oikeusministeriön hallinnonalan tietojärjestelmien ja rekisterien rekisterinpitäjänä sekä välittää hallinnonalan viranomaisten ilmoittamia tietoja muille viranomaisille. Käytetyimpiä rekisterejä ovat rikosrekisteri, sakkorekisteri, konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteri sekä velkajärjestelyrekisteri. Oikeusrekisterikeskus huolehtii sakkoihin, menettämisseuraamuksiin, maksuihin ja saataviin liittyvistä täytäntöönpanotehtävistä ja käyttää valtion puhevaltaa näissä tehtävissä. Lisäksi Oikeusrekisterikeskus huolehtii hallinnonalan tietojärjestelmien ylläpidosta ja kehittämisestä yhteistyössä hallinnonalan virastojen kanssa siten kuin palvelusopimuksissa on sovittu. Oikeusrekisterikeskus toimii myös hallinnonalan IT-hankintojen hankintayksikkönä ja on oma kirjanpitoyksikkönsä.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Bruttomenot	14 814	16 544	16 910
Bruttotulot	6 371	8 009	8 050
Nettomenot	8 443	8 535	8 860
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	859		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	506		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hallinnonalan IT-palveluiden keskittäminen (siirto momentille 25.01.21)	-39
Harmaan talouden torjunta (HO 2019)	-100
Interoperability-hanke	166
Rikosrekisterioteluvutusten määrän kasvu	56
Rikosrekisteriotteiden luovutusprosessin kehittäminen	-160
Sauraamusmaksujen määrän kasvu	44
Sormenjälkitunnisteiden vaihtaminen kolmansien maiden rikosrekisterien välillä (ECRIS-TCN)	47
Tietosuojadirektiivin johdosta tarvittavat muutokset tietojärjestelmiin	-250
Täytäntöönpanojärjestelmän ylläpito sekä sähköisen asioinnin kehittäminen	550
Valtorin palvelumaksujen nousu	-6
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-19
Palkkausten tarkistukset	36
Yhteensä	325
2022 talousarvio	8 860 000
2021 III lisätalousarvio	223 000
2021 talousarvio	8 535 000
2020 tilinpäätös	8 090 000

20. Erityismenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 12 013 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) turvallisuustutkintalaista (525/2011), Euroopan unionin lainsäädännön ja Suomea velvoittavien kansainvälisten sopimusten mukaan turvallisuustutkintaa varten asetetuista tutkintaryhmistä sekä kansainvälisenä yhteistyönä toimitettavasta tutkinnasta aiheutuvien palkkioiden ja muiden kulutusmenojen maksamiseen
- 2) konkurssiasiamiehen vähävaraisessa konkurssipesässä ottamaan kuluvastuuseen liittyen ulkomaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa antamasta sitoumuksesta mahdollisesti johtuvan korvausvastuun toteuttamiseen
- 3) viranomaistoiminnasta lakien ja asetusten nojalla aiheutuvien oikeudenkäyntikulujen ja alaikäiselle asianosaiselle esitutkintaa varten edunvalvojan määräämisestä aiheutuneiden kulujen sekä edunvalvojan palkkioiden ja kulujen maksamiseen
- 4) valtion maksettavaksi vahingonkorvauslain (412/1974) nojalla määrättyjen korvausten maksamiseen
- 5) oikeudenkäynnin viivästymisen hyvittämisestä annetun lain (362/2009) nojalla aiheutuvien hyvitysten maksamiseen
- 6) oikeusapulain (257/2002) mukaisesti hoidettavien asioiden sekä talous- ja velkaneuvonnan asiakkaiden ja yleisen edunvalvonnan päämiehille hallintolain (434/2003) 26 §:n 3 momentin nojalla hankittavien tulkkaus- ja käännöspalvelujen maksamiseen
- 7) oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta annetun lain (378/2005) 19 §:n ja 20 §:n mukaisten korvausten sekä äitiyden vahvistamiseen liittyvien tuomioistuimen määräämästä tutkimuksesta aiheutuvien vastaavien kustannusten maksamiseen
- 8) siirtomenojen maksamiseen julkisen oikeusavun ja yleisen edunvalvonnan ostopalvelujen päämiehille arvonlisäveron määrää vastaavana hyvityksenä
- 9) oikeudenkäyntikulujen maksamiseen yhdenvertaisuuslain (1325/2014) mukaisissa asioissa, joissa yhdenvertaisuusvaltuutettu toimii avustajana epäillyn syrjinnän uhriksi joutuneen henkilön oikeudenkäynnissä ja on sitoutunut korvaamaan mahdolliset oikeudenkäyntikulut, jos asia hävitään
- 10) rikoslain (356/2016) 10 luvun 11 §:n 2 momentin mukaisten korvausten maksamiseen.

2022 talousarvio	12 013 000
2021 talousarvio	12 013 000
2020 tilinpäätös	34 140 165

21. Oikeusministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 6 137 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) ministeriön hallinnonalalla tuottavuutta edistävien investointien, tutkimusten, selvitysten sekä koulutus- ja muiden palvelujen hankintaan
- 2) hallinnonalan tietohallintohankkeisiin ja digitalisaation edistämiseen
- 3) enintään kymmentä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin tuottavuustoimien edistämiseksi.

Selvitysosa: Momentille on koottu hallinnonalan tuottavuustoimenpiteistä aiheutuneita säästöjä vastaavat määrärahat sekä muut määrärahat tuottavuutta edistävien hankkeiden rahoittamiseen.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hallinnonalan IT-palveluiden keskittäminen (siirrot momenteilta 25.01.01, 25.01.03, 25.01.05, 25.10.01, 25.10.02, 25.10.03, 25.10.04, 25.20.01, 25.30.01 ja 25.40.01)	3 617
Hallinnonalan virastojen hallinnollisten asioiden asiankäsitelyjärjestelmän uudistaminen (v. 2021 rahoitus) (siirto momentille 28.70.20)	-1 300
Hallinnonalan virastojen hallinnollisten asioiden asiankäsitelyjärjestelmän uudistaminen (v. 2022 rahoitus) (siirto momentilta 28.70.20)	1 100
Ulkopuolisen hankerahoituksen omarahoitusosuus (siirto momentilta 25.01.21)	100
Yhteensä	3 517

2022 talousarvio	6 137 000
2021 talousarvio	2 620 000
2020 tilinpäätös	2 578 000

29. Oikeusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 49 810 000 euroa.

Selvitysosa:

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2022 talousarvio	49 810 000
2021 talousarvio	49 810 000
2020 tilinpäätös	47 440 816

50. Avustukset (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 13 413 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) avustuksiin saamelaisten kulttuuri-itsehallinnon ylläpitämiseen
- 2) avustuksiin rauhantyön järjestöille ja Ihmisoikeusliitto ry:lle
- 3) avustuksiin rikollisuutta ehkäisevää työtä tekeville yhteisöille sekä rikollisuutta ehkäisevän työn arviointiin
- 4) avustuksiin Rikosuhripäivystyksen toimintaan ja muille rikosten uhrien tukipalveluja tuottaville yhteisöille
- 5) avustuksiin Julkisen sanan neuvostolle
- 6) avustuksiin oikeusjärjestyksen ja demokratian kehittämistä ja tunnetuksi tekemistä tukevaan toimintaan
- 7) valtionhallinnon laitosten ja yliopistojen kanssa toteutettavista rikoksantorjuntahankkeista ja rikoksantorjuntahankkeiden arvioinneista aiheutuviin menoihin.

Määrärahaa saa käyttää myös enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamisesta määräaikaisiin tehtäviin avustustoiminnan vaikutuksen arvioinnin edistämiseksi.

Käyttösuunnitelma (1 000 euroa)

Avustukset rikosten uhrien tukipalveluja tuottaville yhteisöille (enintään)	5 425
Avustukset saamelaiden kulttuuri-itsehallinnon ylläpitämiseen (enintään)	3 893
Muut avustukset ja avustushankkeiden vaikutuksen arviointi (enintään)	4 095
Yhteensä	13 413

*Selvitysosa:***Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista valtiolle aiheutuvat menot (1 000 euroa)**

	2022	2023	2024	2025	2026	2027 lukien
Saamelaiskulttuurikeskuksen vuokrasopimusvaltuus						
Ennen vuotta 2022 tehdyt sitoumukset	1 481	1 481	1 481	1 481	1 481	1 481/vuosi
Vuoden 2022 sitoumukset	-	-	-	-	-	-
Menot yhteensä	1 481	1 481	1 481	1 481	1 481	1 481/vuosi

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ihmisoikeusliitto ry	-100
Naisiin kohdistuvan väkivallan torjunta	-300
Naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaohjelma (siirto momentilta 25.01.01)	100
Nollalinja, chat-palvelun käyttöönotto	-75
Pakolaisneuvonta ry	-300
Radikalisaation ehkäisy (HO 2019)	150
Rauhantyon järjestöjen toiminta	-200
Saamelaiskulttuurikeskuksen audiovisuaaliset laitteet	-50
Yhteensä	-775

2022 talousarvio	13 413 000
2021 III lisätalousarvio	68 000
2021 talousarvio	14 188 000
2020 tilinpäätös	13 334 425

51. Eräät valtion maksamat korvaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 19 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) rikosvahinkolain (1204/2005) nojalla maksettaviin rikosvahinkokorvauksiin

2) syyttömästi vangitulle tai tuomitulle valtion varoista vapauden menetyksen johdosta maksettavasta korvauksesta annetun lain (422/1974) nojalla maksettaviin korvauksiin sekä niihin liittyvien vähäisten asiamiespalkkioiden maksamiseen.

2022 talousarvio	19 000 000
2021 talousarvio	19 000 000
2020 tilinpäätös	16 326 548

10. Tuomioistuimet ja oikeusapu

Selvitysosa: Tuomioistuinten hyvä ja tehokas toiminta on edellytys perus- ja ihmisoikeusvaatimusten mukaisen oikeusturvan toteutumiselle sekä oikeusvarmuudelle, jota vaaditaan niin talouselämässä kuin kansalaisten keskinäisten suhteiden järjestämisessä. Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden säilyttäminen sekä ristiriitojen selvittäminen tasapuolisin menettelyin ennalta asetettujen yleisten sääntöjen pohjalta edellyttävät hyvin toimivaa oikeusjärjestelmää. Riippumattoman tuomioistuinlaitoksen tulee turvata, että jokainen voi yhteiskunnassa luottaa oikeuksiensa toteutumiseen.

Vaikuttavuustavoitteena on, että riita-, rikos- ja hallintolainkäyttöasiat ratkaistaan viivytyksettä, laadukkaasti ja edullisesti. Tuomioistuinten työvälineitä kehitetään käyttäjäystävällisiksi ja toimintaa tukeviksi siten, että oikeudenkäynneissä voidaan mahdollisimman laajasti hyödyntää sähköisiä aineistoja. Työmenetelmät ja toimintatavat voidaan tällöin kehittää sellaisiksi, että ne tukevat asioiden käsittelyn joutuisuutta ja laatua.

Oikeusasteiden roolien ja tehtävien tulee olla selkeitä. Oikeudenkäynnin painopisteen tulee olla ensimmäisessä asteenlaadussa. Laadukkaasti toimiva ensimmäinen oikeusaste lisää luottamusta ja vähentää tarvetta muutoksenhakuun. Ylimpien oikeusasteiden toiminta painottuu ennakkoratkaisuihin.

Vaikuttavuustavoitteena on, että perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat asioiden käsittelyssä ja ratkaisemisessa. Kansallisen lainsäädännön lisäksi oikeusturvatehtävistä on säädetty kansainvälisin sopimuksin. Euroopan neuvoston ihmisoikeustuomioistuin arvioi oikeuskäytännössään sitä, miten jäsenvaltiot noudattavat kansainvälistä ihmisoikeussopimusta.

Yleisissä tuomioistuimissa käsitellään ja ratkaistaan rikosoikeudellista vastuuta koskevat syyteasiat sekä yksityisoikeudellisia oikeussuhteita koskevat riita-asiat ja hakemusasiat. Yleiset tuomioistuimet huolehtivat siten rikosvastuun toteuttamisesta kaikilla yksityisen ja yhteiskunnallisen toiminnan aloilla. Ne vastaavat myös oikeussuojan antamisesta yksityishenkilöille, yrityksille ja muille yhteisöille niiden keskinäisissä suhteissa sekä myös suhteissa julkisyhteisöihin silloin, kun kysymys ei ole hallinto-oikeudellisen lainsäädännön soveltamisesta.

Hallintotuomioistuimilta haetaan muutosta viranomaisten eri hallinnonaloilla ja -tasoilla tekemiin päätöksiin. Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisut, mutta myös muiden hallintotuomioistuinten ratkaisut ohjaavat koko julkisen vallankäytön lainmukaisuutta ja oikeusturvan toteutumista. Ratkaisuilla ja käsittelyajoilla on myös vaikutuksia yhteiskunnan toimintaan ja kilpailukykyyn. Niin yksilön kuin yhteiskunnankin kannalta on tärkeää turvata asioiden joutuisa käsittely ja päätösten oikeusvarmuus.

Koronavirus COVID-19 on vaikuttanut tuomioistuinten toimintaan voimakkaasti. Asioiden käsittely on ruuhkautunut koronaviruspandemian vuoksi merkittävästi erityisesti käräjäoikeuksissa, joissa valtaosa asioista käsitellään suullisissa istunnoissa. Vireillä olevien asioiden määrä on kasvanut, koska toimenpiteet viruksen leviämisen estämiseksi ja terveysturvallisuuden varmistamiseksi ovat rajoittaneet suullisten istuntojen järjestämistä.

Oikeusavun ja talous- ja velkaneuvonnan tavoitteena on, että jokainen saa tarpeellisen avun oikeudelliseen ja velkaantumiseen liittyvään ongelmaansa, vaikka hänen taloudellinen asemansa olisi heikko. Yleisen edunvalvonnan tavoitteena on, että asiakkaiden edut ja oikeudet tulevat valvotuiksi, vaikka hän ei itse siihen kykenisi toimintakyvyn rajoitusten vuoksi.

Koronavirus COVID-19 on vaikuttanut oikeusapu- ja edunvalvontapiirien ja kuluttajariitalautakunnan toimintaan. Koronaviruspandemian yhteiskunnalliset vaikutukset lisäävät oikeudellisen palvelun tarvetta. Taloustilanteen heikkeneminen lisää talous- ja velkaneuvonnan asiakkaiden määrää.

Oikeusavun, talous- ja velkaneuvonnan ja yleisen edunvalvonnan vaikuttavuustavoitteet

— Ylivelkaantumista ehkäistään toimivalla viranomaisyhteistyöllä. Parannetaan kansalaisten avunsaantia henkilökohtaisen talouden hallinnassa ja ehkäistään kansalaisten velkaongelmien muodostumista. Kansalaisten taloudenhallinnan parantamiseksi perustetaan talousosaamisen toiminto talous- ja velkaneuvonnan yhteyteen. Tuetaan talousosaamisen toiminnon organisointia oikeusaputoimistoissa ja laaditaan laaja-alainen toimintasuunnitelma. Ennakoivan talousneuvonnan hankkeessa hyväksi koetut toimintamallit vakiinnutetaan osaksi talous- ja velkaneuvonnan, uloston, sosiaali- ja terveystoimen, järjestöjen ja muiden viranomaisten toimintaa.

— Käsittelyketjut ja -menettelyt määräytyvät asian laadun ja vaativuuden mukaan. Oikeusavun asianajoprosessin toimivuutta kehitetään yhtenäistämällä toimintatapoja. Yleisen edunvalvonnan laatumittaristoa kehitetään ja toimintatapoja yhtenäistetään. Kuluttajariitalautakunnan valitusten käsittelyprosessin toiminta- ja menettelytapoja kehitetään.

— Oikeudellinen ongelma ratkaistaan mahdollisemman varhaisessa vaiheessa. Edistetään sovittelupalvelujen käyttöä oikeusaputoimistoissa.

— Sähköinen asiointi ja muut neuvontapalvelut ovat asiakaslähtöisiä. Asiakkaalle tarjotaan palvelua eri kanavien kautta asiakkaan tarpeet huomioiden ja asiointia ohjaten.

Tietoja henkilöstöstä

	2020 toteutuma	2021 arvio	2022 arvio
Tuomioistuimet			
Henkilöstömäärä, htv	3 343	3 450	3 450
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv	6,8	7,6	7,6
Oikeusapu- ja edunvalvontapiirit ja kuluttajariitalautakunta			
Henkilöstömäärä, htv	1 231	1 260	1 250
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv	7,4	9,0	9,0

01. Korkeimman oikeuden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 8 961 000 euroa.

Nettobudjetoinnissa ei oteta tuloina huomioon tuomioistuinmaksulain (1455/2015), oikeusministeriön asetuksen eräistä tuomioistuinten hakemusmaksuista ja oikeusministeriön asetuksen tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista mukaisesti perittäviä maksuja eikä menoina näistä johtuvia poistoja.

Selvitysosa: Korkein oikeus on ylin tuomioistuin riita- ja rikosasioissa. Sen tehtävänä on valituslupajärjestelmän pohjalta yksittäisiä valitusasioita tutkimalla ja ratkaisemalla antaa oikeuskäytäntöä ohjaavia ja yhtenäistäviä ennakkopäätöksiä lain tulkinnasta ja soveltamisesta. Lisäksi korkein oikeus käsittelee ja ratkaisee ylimääräistä muutoksenhakua koskevia asioita sekä antaa tasavallan presidentille lausuntoja armahdusasioissa ja Ahvenanmaan itsehallintoa koskevissa asioissa. Korkein oikeus valvoo alempien tuomioistuinten lainkäyttöä.

Tunnuslukutaulukko

	2020 toteutuma	2021 arvio	2022 arvio
Ratkaistut asiat, kpl	1 882	2 000	2 000
— annetut asiaratkaisut valitusasioissa	141	120	130
— julkaistut ratkaisut	100	100	100
Keskimääräinen käsittelyaika (kk)			

	2020 toteutuma	2021 arvio	2022 arvio
— kaikki asiat	5,3	5,5	5,5
— valituslupa-asiat	3,9	4,0	4,0
— asiaratkaisut	17,5	17,0	17,0
Toiminnallinen tehokkuus			
— taloudellisuus (€/asia)	4 509	4 500	4 500
— tuottavuus (asia/htv)	25,5	26	26

Korkeimman oikeuden suoritteista tuomioistuinmaksulain (1455/2015), oikeusministeriön asetuksen eräistä tuomioistuinten hakemusmaksuista ja oikeusministeriön asetuksen tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista mukaisesti perittävinä maksuina arvioidaan kertyvän 320 000 euroa momentille 12.25.10.

Toiminnan menot ja tulot

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Bruttomenot	8 847	8 979	8 971
Bruttotulot	15	10	10
Nettomenot	8 832	8 969	8 961
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 547		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1 558		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hallinnonalan IT-palveluiden keskittäminen (siirto momentille 25.01.21)	-30
Valtorin palvelumaksujen nousu	-4
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-22
Omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-konsernin liikelaitosten vuokrissa	1
Palkkausten tarkistukset	47
Yhteensä	-8

2022 talousarvio	8 961 000
2021 III lisätalousarvio	1 000
2021 talousarvio	8 969 000
2020 tilinpäätös	8 843 000

02. Korkeimman hallinto-oikeuden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 13 052 000 euroa.

Nettobudjetoinnissa ei oteta tuloina huomioon tuomioistuinmaksulain (1455/2015), oikeusministeriön asetuksen eräistä tuomioistuinten hakemusmaksuista ja oikeusministeriön asetuksen tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista mukaisesti perittäviä maksuja eikä menoina näistä johtuvia poistoja.

Selvitysosa: Korkein hallinto-oikeus ratkaisee hallintopäätöksistä tehdyt valitukset ylimpänä oikeusasteena. Korkein hallinto-oikeus myös valvoo hallintolainkäyttöä. Muutoksenhaku hallinto-oikeuksien päätöksiin edellyttää valituslupaa, jollei erikseen toisin säädetä.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisemista asioista lähes 90 % koskee alueellisten hallinto-oikeuksien antamia päätöksiä. Lisäksi korkein hallinto-oikeus ratkaisee muun muassa markkinaoikeuden sekä valtioneuvoston päätöksistä tehdyt valitukset. Korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapuvista asioista suurimpia asiaryhmiä ovat ulkomaalaisasiat, sosiaali- ja terveydenhuolto, rakentaminen ja ympäristö, verotus, valtio-oikeus ja yleishallinto sekä taloudellinen toiminta kuten kilpailuasiat ja julkiset hankinnat. Vuonna 2015 kansainvälistä suojelua hakevien määrä kasvoi huomattavasti. Turvapaikkaa koskevien valitusten määrän oletetaan olevan edelleen suuri korkeimmassa hallinto-oikeudessa v. 2022.

Tunnuslukutaulukko

	2020 toteutuma	2021 arvio	2022 arvio
Ratkaistut asiat, kpl	5 365	6 000	5 000
— Ulkomaalaisasiat	2 805	3 200	2 400
— Muut asiat	2 560	2 800	2 600
Keskimääräinen käsittelyaika (kk)	7,4	7,5	7,0
— Ulkomaalaisasiat	4,8	4,0	4,0
— Muut asiat	10,2	11,0	10,0
Toiminnallinen tehokkuus			
— taloudellisuus (€/ratkaistu asia)	2 201	2 275	2 653
— tuottavuus (ratkaistut asiat/htv)	45	45	43

Korkeimman hallinto-oikeuden suoritteista tuomioistuinnmaksulain (1455/2015), oikeusministeriön asetuksen eräistä tuomioistuinten hakemusmaksuista ja oikeusministeriön asetuksen tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista mukaisesti perittävinä maksuina arvioidaan kertyvän 600 000 euroa momentille 12.25.10.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Bruttomenot	12 344	13 644	13 072
Bruttotulot	21	20	20
Nettomenot	12 323	13 624	13 052
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	5 659		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	5 248		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hallinnonalan IT-palveluiden keskittäminen (siirto momentille 25.01.21)	-51
Turvapaikanhakijoiden oikeusturva ja perheenyhdistäminen	-396
Valtorin palvelumaksujen nousu	-26
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-26
Omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-konsernin liikelaitosten vuokrissa	-143

Palkkausten tarkistukset	70
Yhteensä	-572

2022 talousarvio	13 052 000
2021 III lisätalousarvio	-143 000
2021 talousarvio	13 624 000
2020 tilinpäätös	11 911 000

03. Muiden tuomioistuinten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 288 077 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös Tuomioistuinviraston menoihin.

Nettobudjetoinnissa ei oteta tuloina huomioon tuomioistuinmaksulain (1455/2015), oikeusministeriön asetuksen eräistä tuomioistuinten hakemusmaksuista ja oikeusministeriön asetuksen tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista mukaisesti perittäviä maksuja eikä menoina näistä johtuvia poistoja.

Selvitysosa: Hallitus antaa talousarvioesitykseen liittyvän esityksen lainsäädännöksi, joka koskee henkilötodistelun vastaanottamista muutoksenhakutuomioistuimessa käräjäoikeuden tekemältä kuva- ja äänitallenteelta.

Tuomioistuinvirasto tukee ja ohjaa tuomioistuinlaitosta siten, että tuomioistuinlaitoksen toiminta on vaikuttavaa ja oikeusturva toteutuu tehokkaasti.

Tuomioistuimet ratkaisevat niiden käsiteltäväksi tulleet asiat ja siten tuottavat oikeusturvaa. Tuomioistuinten toimintaa kuvaavat keskeiset indikaattorit on kuvattu oheisessa tunnuslukutaulukossa.

Tunnuslukutaulukko

	2020 toteutuma	2021 arvio	2022 arvio
Hovioikeudet			
Ratkaistut asiat, kpl	7 698	8 200	8 300
Keskimääräinen käsittelyaika, kk	6,3	6,3	6,3
Taloudellisuus (€/työmäärä)	2 105	2 000	2 000
Tuottavuus (työmäärä/htv)	41	45	45
Käräjäoikeudet			
Ratkaistut asiat yhteensä, kpl	543 117	550 000	580 000
— Rikosasiat	50 834	55 000	56 000
— Laajat riita-asiat	8 439	8 500	8 750
— Summaariset asiat	406 129	400 000	410 000
Keskimääräinen käsittelyaika, kk			
— Rikosasiat	5,3	5,5	5,0
— Laajat riita-asiat	9,2	10,0	9,2
— Summaariset asiat	3,0	2,8	2,8
— Velkajärjestelyasiat	6,2	6,5	6,0
Taloudellisuus (€/työmäärä)	655	650	650
Tuottavuus (työmäärä/htv)	113	115	115

	2020 toteutuma	2021 arvio	2022 arvio
Hallinto-oikeudet			
Ratkaistut asiat, kpl	18 638	18 000	19 000
Keskimääräinen käsittelyaika, kk	8,9	9,0	8,7
Taloudellisuus (€/työmäärä)	1 475	1 350	1 350
Tuottavuus (työmäärä/htv)	53	55	55
Vakuutus oikeus			
Ratkaistut asiat, kpl	5 269	5 400	5 400
Keskimääräinen käsittelyaika, kk	9,4	9,0	9,0
Taloudellisuus (€/ratkaistu asia)	1 644	1 500	1 500
Tuottavuus (ratkaistut asiat/htv)	46	48	50
Markkinaoikeus			
Ratkaistut asiat, kpl	525	600	600
Keskimääräinen käsittelyaika, kk	7,9	8,5	8,0
Taloudellisuus (€/ratkaistu asia)	6 071	6 000	6 000
Tuottavuus (ratkaistut asiat/htv)	14	16	16
Työtuomioistuim			
Ratkaistut asiat, kpl	118	120	120
Keskimääräinen käsittelyaika, kk	11,6	10,0	10,0
Taloudellisuus (€/ratkaistu asia)	10 518	9 000	9 000
Tuottavuus (ratkaistut asiat/htv)	13	13	13

Tuomioistuinten suoritteista tuomioistuinmaksulain (1455/2015), oikeusministeriön asetuksen eräistä tuomioistuinten hakemusmaksuista ja oikeusministeriön asetuksen tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista mukaisesti perittävänä maksuina arvioidaan kertyvän 43,98 milj. euroa momentille 12.25.10.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Bruttomenot	283 098	285 278	289 077
Bruttotulot	813	1 000	1 000
Nettomenot	282 285	284 278	288 077
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	46 874		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	25 843		

Määrärahan arvioitu käyttö (1 000 euroa)

Yleiset tuomioistuimet	192 000
Hallintotuomioistuimet	50 000
Tuomioistuinvirasto	5 600

Tietohallinto- ja muut menot	40 477
Yhteensä	288 077

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hallinnonalan IT-palveluiden keskittäminen (siirto momentille 25.01.21)	-1 259
Istuntosalivarustelu (HO 2019)	100
Koronaviruspandemiasta aiheutuneen ruuhkan purku	-2 540
Laittoman uhkauksen syyteoikeuden laajentaminen	385
Näytön keskittäminen käräjäoikeuksiin	2 740
Näytön keskittäminen käräjäoikeuksiin (HO 2019)	1 000
Näytön keskittäminen käräjäoikeuksiin (HO 2019 kertaluonteinen)	-2 500
Oulun oikeustalon aiheuttama vuokramenojen kasvu	1 100
Syyttäjälaitoksen ja yleisten tuomioistuinten AIPA-hanke (v. 2021 rahoitus) (siirto momentille 28.70.20)	-3 900
Turvapaikanhakijoiden oikeusturva ja perheenyhdistäminen	-2 063
Valtorin palvelumaksujen nousu	-149
Vesi- ja ympäristöasioiden ruuhkan purku	-1 700
Videoneuvottelulaitteiden määrän lisääminen	1 612
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-600
Omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-konsernin liikelaitosten vuokrissa	-36
Palkkausten tarkistukset	1 309
Tasomuutos	10 300
Yhteensä	3 799

2022 talousarvio	288 077 000
2021 III lisätalousarvio	214 000
2021 I lisätalousarvio	7 530 000
2021 talousarvio	284 278 000
2020 tilinpäätös	261 254 000

04. Oikeusapu- ja edunvalvontapiirien ja kuluttajariitalautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 83 469 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös valtion oikeusapu- ja edunvalvontapiireistä annetussa laissa (477/2016) ja talous- ja velkaneuvonnasta annetussa laissa (813/2017) tarkoitettujen oikeusapu- ja edunvalvontapalveluiden ja talous- ja velkaneuvontapalveluiden ostamisesta valtiolle aiheutuvien menojen maksamiseen sekä kuluttajariitalautakunnasta annetussa laissa (8/2007) tarkoitettujen menojen maksamiseen.

Nettobudjetoinnissa ei oteta tuloina huomioon valtion oikeusapu- ja edunvalvontapiireistä annetun lain 18 §:ssä tarkoitettuja yleisen edunvalvonnan päämiehen varoista perittäviä palkkioita ja korvauksia.

Momentille nettoutettavista tuloista oikeusavun saajan hävinneen vastapuolen korvaukset oikeudenkäyntikuluista budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Oikeusaputoimistoihin arvioidaan saapuvan 48 500 asiaa (46 648 asiaa v. 2020 ja arvio 48 700 asiaa v. 2021). Oikeusaputoimistojen jonotusajan tavoite on keskimäärin 11 päivää v. 2022 (13 päivää v. 2020 ja 11 päi-

vää v. 2021). Oikeusaputoimistoihin v. 2020 saapuneista asioista 87 % oli siviili- ja hallinto-oikeudellisia asioita ja 13 % rikosasioita.

Yleisen edunvalvonnan palveluja ostetaan kunnilta ja yksityiseltä palveluntuottajalta silloin, kun se on tarpeen palveluiden alueellisen saatavuuden turvaamiseksi. Ostopalvelun osuus on noin 9 % v. 2022.

Kuluttajariitalautakuntaan arvioidaan saapuvan 7 200 asiaa (6 872 asiaa v. 2020 ja arvio 7 000 asiaa v. 2021). Tavoitteena on, että valitusten kokonaiskäsitelyaika on keskimäärin 10 kuukautta.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen oikeusministeriö on alustavasti asettanut oikeusapu- ja edunvalvontapiireille ja kuluttajariitalautakunnalle seuraavat toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2022:

Oikeusapu ja talous- ja velkaneuvonta

	2020 toteutuma	2021 arvio	2022 tavoite
Oikeusapu			
Käsitellyt asiat, kpl	48 473	47 800	49 000
Chat ja oikeusapuhjaus, kpl	13 987	15 900	15 000
Oikeusapupäätökset yksityisille asiamiehille, kpl	24 668	25 000	24 500
Taloudellisuus (euroa/painotettu työmäärä)	148	153	150
Tuottavuus (painotettu työmäärä/htv)	384	400	400
Talous- ja velkaneuvonta			
Käsitellyt asiat, kpl	23 006	23 700	34 200
Talousneuvonnat, kpl	17 926	16 800	18 600
Taloudellisuus (euroa/asia)	245	302	339
Tuottavuus (asia/htv)	215	194	171

Yleinen edunvalvonta

	2020 toteutuma	2021 arvio	2022 tavoite
Yleinen edunvalvonta			
Päämiesten määrä, kpl	42 832	44 800	45 100
— edunvalvontatoimisto	38 624	40 600	41 000
— edunvalvonta ostopalveluna	4 208	4 200	4 100
Taloudellisuus (bruttomeno/päämies)	765	791	770
Tuottavuus (päämiesmäärä/htv)	66	70	70

Kuluttajariitalautakunta

	2020 toteutuma	2021 arvio	2022 tavoite
Kuluttajariitalautakunta			
Käsitellyt valitukset, kpl	7 079	7 200	7 200
Taloudellisuus (€/käsitelty asia)	388	363	370
Tuottavuus (käsitellyt asiat/htv)	186	212	210
Kokonaiskäsitelyaika, kk	13,1	11,9	10,0

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Bruttomenot	84 947	86 422	87 369
Bruttotulot	3 907	4 475	3 900
Nettomenot	81 040	81 947	83 469
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	16 605		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	14 753		

Oikeusavun palkkioista säädetään valtioneuvoston asetuksessa oikeusavun palkkioperusteista (290/2008).

Valtion oikeusapu- ja edunvalvontapiireistä annetun lain (477/2016) mukaisesti perittävinä palkkioina arvioidaan kertyvän noin 29 600 000 euroa momentille 12.25.15. Edunvalvontapalkkioiden määrä vastaa noin 80 % yleisen edunvalvonnan kokonaismenoista.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Edunvalvonnan päämiesmäärän kasvu	600
Ennakoiva velkaneuvonta (siirto momentilta 25.01.01)	70
Hallinnonalan IT-palveluiden keskittäminen (siirto momentille 25.01.21)	-541
Koronaviruspandemiasta aiheutunut ruuhkan purku ja maksutulojen väheneminen	-511
Oikeusavun ja edunvalvonnan koulutusmäärärahan muutos (siirto momentilta 25.01.01)	65
Talousoasaamisen toiminto	1 000
Turvapaikanhakijoiden oikeusapu	220
Valtorin palvelumaksujen nousu	-41
Ylivelkaantuminen (HO 2019)	450
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-180
Omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-konsernin liikelaitosten vuokrissa	-13
Palkkausten tarkistukset	403
Yhteensä	1 522

2022 talousarvio	83 469 000
2021 III lisätalousarvio	-13 000
2021 I lisätalousarvio	1 549 000
2021 talousarvio	81 947 000
2020 tilinpäätös	79 187 000

50. Yksityisille oikeusavustajille maksettavat korvaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 75 935 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) oikeusapulaissa (257/2002)
- 2) yksityishenkilön velkajärjestelystä annetussa laissa (57/1993)

3) oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetussa laissa (689/1997) säädettyjen korvausten maksamiseen

4) enintään 2 000 000 euroa konkurssilain (120/2004) mukaisten julkisselvittäjien ja pesänhoitajien palkkioihin sekä julkisselvityksestä aiheutuvien muiden konkurssimenettelyn menojen maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (1 000 euroa)

Oikeusapu ja puolustus	63 635
Asianomistajan avustaminen	3 700
Yksityishenkilön velkajärjestely	1 700
Syyteestä vapautetun oikeudenkäyntikulujen korvaus	4 900
Konkurssilain mukaisten julkisselvittäjien ja pesänhoitajien palkkiot sekä julkisselvityksestä aiheutuvat muut konkurssimenettelyn menot (enintään)	2 000
Yhteensä	75 935

Vuonna 2020 yksityiset oikeusavustajat hoitivat 34 155¹⁾ oikeusapuasiana. Oikeusavun tuomioistuinasioista rikosasiat ovat määrällisesti (66 %) ja kustannuksiltaan suurin asiaryhmä. Yksityishenkilön velkajärjestelylain mukaiset korvaukset olivat noin 1,3 milj. euroa v. 2020. Syyteestä vapautettujen oikeudenkäyntikulujen korvaukset olivat noin 4,9 milj. euroa v. 2020. Konkurssilain mukaisten julkisselvittäjien palkkiot ja muut julkisselvitysmenot olivat yhteensä noin 1,9 milj. euroa v. 2020.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Julkisselvityskulut	-50
Yhteensä	-50

2022 talousarvio	75 935 000
2021 talousarvio	75 985 000
2020 tilinpäätös	75 421 844

20. Maksuhäiriöt, ulosotto ja konkurssivalvonta

Selvitysosa: Oikeusministeriö asettaa Ulosottolaitokselle seuraavat yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet ja toiminnalliset tulostavoitteet sekä niiden toteuttamiseksi keskeisimmät toimenpiteet vuodelle 2022:

— Korkealaatuinen oikeusturva on kaikkien saatavilla. Oikeusturva paranee ulosoton rakenneuudistushankkeen voimaantumisen jälkeen, kun työmenetelmiä yhtenäistetään ja uusien täytäntöönpanomuotojen toimivuutta kehitetään.

— Palvelut ovat asiakaslähtöisiä. Sähköistä asiointia ja palveluja kehitetään. Henkilökohtaiseen palvelutarpeeseen vastataan suunnittelemalla toimipaikkojen aukioloajat kysynnän mukaan ja kiinnitetään huomiota puhelinpalvelun vastausaikoihin. Ennakoivan talousneuvonnan palveluita on saatavilla koko maassa.

— Yhteiskunnassa on hyvä maksumoraali ja luottoyhteiskunta on toimiva. Huolehditaan perinnän tuloksellisuuden säilymisestä ja etupainotteisuudesta. Panostetaan sidosryhmäyhteistyöhön.

— Taloudellisten väärinkäytösten tekemis- ja hyötymismahdollisuudet ovat vähentyneet ja rikosvastuu toteutuu oikeudenmukaisesti. Täytäntöönpanossa otetaan käyttöön harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan toimenpideohjelmaan sisältyvä analytikkatyökalu.

¹⁾ Tilastoitu yhtenä asiana. Yhden asian käsittely voi sisältää useamman käsittelyn esim. käräjäoikeudessa ja hovioikeudessa.

Organisaatorakenne ja toimipaikkaverkosto mahdollistavat tehokkaan toiminnan. Ulosottolaitoksen käytäntöjä ja toimintakulttuuria yhtenäistetään.

Käsittelyketjut ja -menettelyt määräytyvät asian laadun ja vaativuuden mukaan. Vaativaa perintää tehostetaan laajassa täytäntöönpanossa. Perustäytäntöönpano käsittelee kaikki ne ulosottoasiat, jotka eivät edellytä laajan tai erityistäytöntöönpanon toimenpiteitä.

Digitaalisia ratkaisuja hyödynnetään vastuullisesti. Ulosottolaitoksen ohjeita ja suosituksia laaditaan ulosoton rakenne-uudistushankkeen jälkeen toiminnan yhdenmukaistamiseksi.

Konkurssiasiamiehen toimisto toteuttaa konkurssien ja yrityssaneerausten asianhallintajärjestelmän (Kosti) kokonaisuudistusta yhteistyössä Oikeusrekisterikeskuksen ja valitun toimittajayhtiön kanssa. Uudistuksen tavoitteena on tehostaa valvontatyötä ja yhteydenpitoa asianosaisten kanssa. Järjestelmä on tarkoitettu ottaa tuotantoon vaiheittain vuosien 2021-2022 aikana. Velallisen toiminnan erityistarkastuksia ja julkisselvityksiä kohdennetaan erityisesti tapauksiin, joissa talousrikosepäilyt liittyvät laajoihin ja monimutkaisiin yrityskokonaisuuksiin. Hyvän pesänhoitotavan kehittäminen turvaa menettelyn asianosaisten oikeuksien toteutumista.

Tietoja henkilöstöstä

	2020 toteutuma	2021 arvio	2022 arvio
Ulosottolaitos			
Henkilötyövuodet	1 085	1 100	1 146
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv	8,2	9,0	8,6
Työtyytyväisyysindeksi	3,6 ¹⁾	3,6	3,7
Konkurssiasiamiehen toimisto			
Henkilötyövuodet	12	13	13
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv	4,0	10,0	5,0
Työtyytyväisyysindeksi	3,1	3,3	3,4

¹⁾ Vuoden 2019 luku

01. Ulosottolaitoksen ja konkurssivalvonnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 106 966 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Ulosottolaitoksen ja konkurssiasiamiehen toimiston toimintamenojen maksamiseen.

Nettobudjetoinnissa ei oteta tuloina huomioon ulosottomaksuista annetun lain (34/1995) ja ulosottomaksuista annetun asetuksen (35/1995) mukaisia tuloja, ulosottokaaren (705/2007) mukaisia valtiolle tilitettäviä vähäisiä ulosottovaroja eikä konkurssilain (120/2004) mukaan valtiolle tilitettäviä velkojen menettämiä jako-osuuksia.

Selvitysosa: Ulosottoon arvioidaan saapuvan vireille 3,1 milj. asiaa (3,0 milj. asiaa v. 2020). Keskimääräisen käsittelyajan arvioidaan olevan 7,6 kuukautta (7,3 kuukautta v. 2020). Ulosoton perintätuloksen arvioidaan olevan 1000 milj. euroa (1 157 milj. euroa v. 2020). Ulosotossa arvioidaan käsiteltävän 585 000 velallisen asiaa (568 081 velallista v. 2020).

Konkurssien määrän arvioidaan kasvavan selvästi verrattuna vuoteen 2020, jolloin hakemusten määrä väheni 18,6 % ja aloitettujen konkurssimenettelyjen määrä 5,1 %. Konkurssiasiamiehen valvonnassa oli 31.12.2020 yhteensä 2 950 vireillä olevaa konkurssimenettelyä, joista 528 oli julkisselvityksessä. Yrityssaneeraushakemusten ja aloitettujen sa-

neerausmenettelyjen määrien arvioidaan myös kasvavan verrattuna vuoteen 2020, jolloin hakemusten määrä väheni 8,2 % ja aloitettujen saneerausmenettelyjen määrä 8,8 % edelliseen vuoteen verrattuna.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen oikeusministeriö on asettanut Ulosottolaitoksen ja konkurssiasiamiehen toimiston toiminnalle vuodelle 2022 alustavasti seuraavat tavoitteet:

Tunnuslukutaulukko

	2020 toteutuma	2021 arvio	2022 tavoite/arvio
Käsitellyt asiat (1 000 kpl)	2 978	2 900	3 000
Peritty (milj. euroa)	1 157	1 000	1 050
Perityn euron kustannukset (euroa)	0,09	0,11	0,11
Perittyjen ja varattomien rahasaamisten suhde			
Asiamääristä, %	42	40	42
Rahamääristä, %	39	40	42
Keskimääräinen käsittelyaika, kk	7,3	7,8	7,6
Taloudellisuus (euroa/käsitelty asia)	36	37	37
Tuottavuus (käsitellyt asiat/htv)	2 736	2 636	2 618
Erikoisperinnästä tilitetty suoraan velkojille (milj. euroa)	29	25	25
Erikoisperinnän selvitettäväksi ottamat velalliset	253	300	350
Konkurssipesien erityistarkastuksia ja hallinnon tarkastuksia	156	130	150
Aloitetaan konkurssipesien julkisselvityksiä	75	60	70
Ratkaistujen ulosottokanteluiden määrä	56	55	55
Ulosottokanteluiden käsittelyaika, kk	6	7	7

Ulosottomaksutuloina arvioidaan momentille 12.25.20 kertyvän 77 milj. euroa. Ulosottomaksutulojen määrä vastaa noin 70 % Ulosottolaitoksen kokonaismenoista.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Bruttomenot	109 980	108 911	107 216
Bruttotulot	308	170	250
Nettomenot	109 672	108 741	106 966
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	27 078		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	21 702		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hallinnonalan IT-palveluiden keskittäminen (siirto momentille 25.01.21)	-634
Harmaan talouden torjunta (HO 2019)	-50
Konkurssien ja yrityssaneerausasioiden asianhallintajärjestelmä (Kosti-hanke) (v. 2021 rahoitus) (siirto momentille 28.70.20)	-590
Koronaviruspandemiasta aiheutunut asiamäärän kasvu	-970
Oulun oikeustalon vuokramenojen kasvu	320
Ulosottoverkon säilyttäminen nykyisellään (HO 2019)	400

URA ICT tuottavuushyötyä vastaava määrärahavähennys	-500
Valtorin palvelumaksujen nousu	-52
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-263
Palkkausten tarkistukset	564
Yhteensä	-1 775

2022 talousarvio	106 966 000
2021 I lisätalousarvio	3 000 000
2021 talousarvio	108 741 000
2020 tilinpäätös	104 296 000

95. Ulosoton säilytettävänä olevien varojen korkomenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 260 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää ulosoton virkavaraintilillä säilytettävänä olevien varojen korkomenojen maksamiseen.

2022 talousarvio	260 000
2021 III lisätalousarvio	120 000
2021 talousarvio	260 000
2020 tilinpäätös	28 054

30. Syyttäjät

Selvitysosa: Syyttäjälaitoksen yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet ovat seuraavat:

Syyttäjälaitos on oikeusvaltiossa keskeinen kansalaisten oikeusturvan toteuttaja ja arvostettu sekä luotettu toimija, joka vaikuttaa rikoksille kielteisen yleisen mielipiteen muodostumiseen. Oikeusturva toteutuu käytännössä, rikosvastuu toteutuu tehokkaasti sekä rikollisuus ja sen haitat vähenevät ja turvallisuus ja sen tunne lisääntyvät.

Asianosaisen kannalta keskeisiä, mitattavissa olevia laatuun ja yhdenvertaisuuteen vaikuttavia tekijöitä ovat käsittelyn nopeus ja alueelliset erot syyteharkinta-ajoissa.

Rikosprosessin laatua ja nopeutta parannetaan kehittämällä syyttäjän ja esitutkintaviranomaisen yhteistyötä, syyttäjien osaamista ja erikoistumista sekä käyttämällä tarkoituksenmukaisinta prosessimenettelyä. Rikosasioiden käsittelytapojen uudistamisella pyritään nopeampaan ja yhdenmukaisempaan käsittelyyn, missä otetaan huomioon myös kestävän kehityksen edistäminen. Syyttäjälaitoksen ja yleisten tuomioistuinten sähköinen asiankäsittelyjärjestelmä AIPA otetaan käyttöön rikosasioiden käsittelyä varten v. 2022.

Paikallissyöttäjille saapui v. 2020 yhteensä 91 246 asiaa. Ratkaistuja asioita oli 87 530 kappaletta. Lisäksi ratkaistiin 39 107 summaarista sakkoasiaa. Poliisin tutkintaresurssien lisääntymisen vuoksi Syyttäjälaitokselle saapuvien asioiden kokonaismäärään on odotettavissa kasvua. Saapuvien asioiden kokonaismäärässä esiintyy kausittaista vaihtelua, mikä johtuu mm. poliisin tutkintaresurssissa tapahtuvista muutoksista. Saapuvien asioiden vaativuuden ja ns. painotetun työmäärän arvioidaan edelleen kasvavan rikosasioiden oikeudellisten kysymysten monimutkaistumisen, rikollisuuden kansainvälistymisen ja digitalisoitumisen (kyberrikollisuus) myötä.

Tietoja henkilöstöstä

	2020 toteutuma	2021 arvio	2022 arvio
Syyttäjälaitos			
Henkilötyövuodet	523	580	584
— joista syyttäjiä ¹⁾	380	430	434
— joista paikallissyöttäjät	364	412	416
Työtyytyväisyysindeksi	3,5	3,5	3,5
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv	5,9	7,0	7,0

¹⁾ Syyttäjiin lasketaan myös valtakunnansyyttäjän toimiston neuvotteleva virkamies, ylitarkastajat ja lakimies.

01. Syyttäjälaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 56 280 000 euroa.

Selvitysosa: Talousarvioesityksen valmistelun yhteydessä oikeusministeriö on asettanut Syyttäjälaitoksen toiminnalle vuodelle 2022 alustavasti seuraavat tavoitteet:

	2020 toteutuma	2021 arvio	2022 tavoite
Joutuisuus			
— keskimääräinen syyteharkinta-aika, kk	1,9	2,0	2,0
— yli 6 kk syyteharkinnassa olleita asioita avoinna	3 568	2 500	2 000
— yli vuoden syyteharkinnassa olleita asioita avoinna	625	500	400
Tuottavuus			
— ratkaistut asiat (painotettu työmäärä/htv, koko henkilöstö ¹⁾)	927	879	908
— ratkaistut asiat (painotettu työmäärä/htv, syyttäjät)	1 275	1 186	1 221
Taloudellisuus			
— toimintamenot/ratkaisu (painotettu työmäärä), euroa	103,6	114,5	110,1

¹⁾ Painotetussa työmäärässä on otettu huomioon se, että tietyt juttutyypit ovat toisia työläämmät ja sitovat enemmän resursseja. Painotettu työmäärä lasketaan ratkaistuista jutuista, joiden aiheuttama työmäärä arvioidaan rikosnimikkeidensä perusteella keskimääräisen työmäärän mukaan. Painotettuun työmäärään vaikuttavat myös vähintään viisi istuntopäivää kestäneet käräjäoikeuskäsittelyt.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Bruttomenot	50 486	55 929	56 480
Bruttotulot	279	200	200
Nettomenot	50 207	55 729	56 280
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	5 072		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	6 406		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hallinnonalan IT-palveluiden keskittäminen (siirto momentille 25.01.21)	-204
Koronaviruspandemiasta aiheutuneen rikosasioiden ruuhkan purku Syyttäjälaitoksesta	-284
Laittoman uhkauksen syyteoikeuden laajentaminen	292
Oulun oikeustalon vuokramenojen kasvu	80
Syyttäjälaitoksen ja yleisten tuomioistuinten aineistopankki (AIPA) (v. 2021 rahoitus) (siirto momentille 28.70.20)	-1 100
Valtorin palvelumaksujen nousu	-20
Videoneuvottelulaitteiden määrän lisääminen	30
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-120
Palkkausten tarkistukset	277
Tasomuutos	1 600
Yhteensä	551

2022 talousarvio	56 280 000
2021 I lisätalousarvio	841 000
2021 talousarvio	55 729 000
2020 tilinpäätös	51 541 000

40. Rangaistusten täytäntöönpano

Selvitysosa: Rikosseuraamuslaitoksen vaikuttavuustavoitteena on vähentää rangaistusta suorittavien riskiä syylistyä uusiin rikoksiin. Rikosseuraamuslaitoksen tavoitteena on valmentaa rangaistusta suorittavia rikoksettomaan elämään tukeutuen yhteiskunnan yleisiin palvelujärjestelmiin. Tavoitteena on oikeusturvan ja yhdenvertaisten käytäntöjen varmistaminen sekä suunnitelmallisen ja asteittaisen vapauttamisen lisääminen.

Vankien määrä laski v. 2020, sillä koronaviruspandemian vuoksi lyhyiden vankeusrangaistusten ja sakon muuntorangaistusten täytäntöönpanoa rajoitettiin. Vuonna 2022 vankiluvun ennakoidaan palaavan korona edeltävällä nousevalle suunnalle, mitä vahvistaa täytäntöönpanon rajoitusten takia siirtyneiden vankeusrangaistusten täytäntöönpano. Myös yhdyskuntaseuraamuksia suorittavien määrä ennakoidaan hieman nousevan v. 2022.

Toiminnan laajuus

	2020 toteutuma	2021 arvio	2022 arvio
Vankeja keskimäärin	2 800	2 900	3 100
Vapaudesta vankilaan tulleet	5 278	5 300	6 200
Yhdyskuntaseuraamuksia täytäntöönpanossa keskimäärin	3 083	3 150	3 200
Täytäntöön pantaviksi tulleet yhdyskuntaseuraamukset	3 405	3 500	3 600
Seuraamuksiin liittyvät pyydytetyt asiantuntijalausunnat	7 136	7 150	7 200

Tavoitteena on vähentää vapautumista suoraan suljetuista vankiloista ja lisätä avolaitossijoituksia. Valvotussa koevapaudessa arvioidaan v. 2022 olevan päivittäin keskimäärin 250 vankia. Vankiloiden ja yhdyskuntaseuraamustoimistojen yhteistyötä lisätään ehdonalaisesti vapautuvien kohdalla. Vankien toimintoihin osallistumista ja sellin ulkopuolella viettämää aikaa sekä henkilökunnan ja rangaistusta suorittavien välistä vuorovaikutusta pyritään lisäämään. Yhteistyötä palveluja tuottavien toimijoiden, erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon, työvoimaviranomaisten ja koulutuksen järjestäjien kanssa lisätään. Päihde- ja mielenterveystyön hoito- ja kuntoutusjatkumot turvataan rangaistuksen

suorittamisen jälkeen. Yhteistyötä vankiterveydenhuollon yksikön kanssa vahvistetaan vankien mielenterveyden hoitojatkumoiden turvaamisessa sekä työ- ja toimintakyvyn arvioinnissa ja työkyvyn tuen palveluihin ohjaamisessa.

Sakko- ja lyhytaikaisvankien sijoittamista ulkopuoliseen kuntoutukseen lisätään. Seksuaali- ja väkivaltarikoksiin syyllistyneiden rikosseuraamusasiakkaiden kuntouttavaa toimintaa lisätään. Nuorille vangeille ja naisvangeille kohdennettuja palveluita ja tukitoimia kehitetään. Vahvistetaan yhteistyötä syyttäjien ja muun rikosoikeusjärjestelmän kanssa. Rikosseuraamuslaitos osallistuu valtakunnalliseen Asunnottomuuden puolittamisohjelmaan yhteistyössä hankekuntien kanssa.

Rikosseuraamusasiakkaiden yhdenvertaisen ja lainmukaisen kohtelun toteutumista parannetaan tehostamalla Rikosseuraamuslaitoksen normiohjausta ja lisäämällä henkilökunnan koulutusta. Tavoitteen toteutumista edistetään myös säännöllisellä tarkastustoiminnalla ja yksiköiden omavalvontamenetelmällä. Jatketaan rikosseuraamusasiakkaiden sähköisen asioinnin ja sähköisten palveluiden kehittämistä. Ehkäistään järjestäytyneen rikollisuuden toimintamahdollisuuksia vankiloissa ja vahvistetaan järjestäytyneestä rikollisuudesta irtautumisen tukitoimenpiteitä yhteistyössä poliisiviranomaisten kanssa. Kehitetään toimia, joilla voidaan tunnistaa rikosseuraamusasiakkaiden radikalisoituminen sekä kohdentaa toimia tällaisiin henkilöihin. Vakavaan väkivaltaan syyllistyneiden kohdalla arvioidaan uusimisriski ennen vapautumista ja samalla suunnitellaan riittävät tukitoimet ehdonalaiseen vapauteen. Kehitetään keinoja puuttua henkilöstöön kohdistuvaan maalittamiseen.

Toteutetaan Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiouudistus. Jatketaan tuottavuutta parantavien työ- ja toimintaprosessien sekä toimitilaverkoston kehittämistä ja suunnittelua. Virka- ja tehtävärakenteen muutoksia jatketaan strategisen henkilöstösuunnitelman pohjalta. Tehtävien sisältöjen ja osaamisen kehittämisessä painotetaan strategisia ydintehtäviä. Vuonna 2021 käyttöön otettua uutta asiakastietojärjestelmää (Roti) jatkokehitetään.

Tietoja henkilöstöstä

	2020 toteutuma	2021 arvio	2022 tavoite
Henkilöstömäärä, htv	2 502	2 671	2 631
VMBaro johtajuusindeksi	3,16	3,17	3,18
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv	15,8	15,2	14,5

01. Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 240 872 000 euroa.

Määrärahasta saa käyttää myös Rikosseuraamuslaitoksen toiminnallisista tarpeista aiheutuvien henkilökunnan asuntojen vuokraosuuksien alentamiseen enintään 2 000 000 euroa.

Selvitysosa: Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen vankeuslain ja tutkintavankeuslain tupakointia koskevien säännösten muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 165/2020 vp.) täydentämisestä. Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että tupakointi suljettujen vankiloiden sisätiloissa kiellettäisiin kokonaan tupakansavusta tupakoimattomille vangeille ja vankilatyöntekijöille aiheutuvien terveyshaittojen ehkäisemiseksi. Hallituksen esityksen mukaan vuosittaiset kustannusvaikutukset vuodesta 2022 alkaen tupakoinnin lopettamisesta aiheutuviin tukitoimiin olisivat Rikosseuraamuslaitoksessa 2 650 000 euroa. Esityksestä aiheutuu lisäksi 250 000 euron määräraha vaikutus momentille 33.01.06.

Talousarvioesityksen valmistelun yhteydessä oikeusministeriö on asettanut vuodelle 2022 alustavasti seuraavat tavoitteet:

	2020 toteutuma	2021 arvio	2022 tavoite
Toiminnalliset tavoitteet			
Laitosturvallisuusindeksi ¹⁾	118	120	100
Vankeusvangeista avolaitoksissa keskimäärin päivässä, %	45	45	46
- Naiset	52	52	53
- Miehet	44	45	46
Vankeusvangeista toimintaan osallistumattomia keskimäärin, %	2	19	18
- Naiset	12	12	11
- Miehet	21	20	19
Valvotun koevapauden loppuun suorittaneet, % päätyneistä	82	82	82
- Naiset	74	82	82
- Miehet	84	82	82
Yhdyskuntapalvelun loppuun suorittaneet, % päätyneistä	80	83	83
- Naiset	83	83	83
- Miehet	80	83	83
Tuottavuus			
Vangit, keskimäärin päivässä/htv	1,3	1,2	1,4
Yhdyskuntaseuraamuksia täytäntöönpanossa, keskimäärin päivässä/htv	12,0	12,0	12,2
Taloudellisuus			
Toimintamenot (netto)/vanki	67 200	69 600	62 300
Toimintamenot (netto)/yhdyskuntaseuraamusta suorittava	7 380	7 750	7 300

¹⁾ Vuosien 2011—2014 keskiarvo muodostaa indeksin arvon 100. Indeksien noustessa turvallisuustaso laskee.

Määrärahan arvioitu käyttö (1 000 euroa)

Kehittäminen ja ohjaus	7 200
Asiakasprosessit	5 700
Hallinto- ja tukipalvelut	82 500
Operatiivinen toiminta	145 472
Yhteensä	240 872

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Bruttomenot	232 205	245 239	246 722
Bruttotulot	11 087	11 300	5 850
Nettomenot	221 118	233 939	240 872
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	15 213		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	16 513		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)¹⁾

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	7 642	8 000	3 170
— muut tuotot	1 000	790	1 000
Tuotot yhteensä	8 641	8 790	4 170
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	13 899	14 000	8 670
— osuus yhteiskustannuksista	9 447	10 000	9 140
Kustannukset yhteensä	23 346	24 000	17 810
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-14 705	-15 210	-13 640
Kustannusvastaavuus, %	37	37	23

¹⁾ Sisältää työtoiminnan ja laitosten myymälöiden kustannusvastaavuuslaskelmat. Vuodesta 2022 lukien sisältää vain työtoiminnan kustannusvastaavuuslaskelman.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hallinnonalan IT-palveluiden keskittäminen (siirto momentille 25.01.21)	-693
Koronaviruspandemiasta aiheutunut vankimäärän kasvu	-1 600
Pohjois-Suomen uudet vankilat	6 600
Rikosasioiden käsittely (siirto momentille 33.01.06)	-120
Tupakoinnin kieltä suljettujen vankiloiden sisätiloissa	2 650
Valtorin palvelumaksujen nousu	-88
Vankiloiden turvatekniikan uusiminen	-300
Videoneuvottelulaitteiden määrän lisääminen	148
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-454
Omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-konsernin liikelaitosten vuokrissa	-84
Palkkausten tarkistukset	874
Yhteensä	6 933

2022 talousarvio	240 872 000
2021 III lisätalousarvio	-204 000
2021 I lisätalousarvio	4 720 000
2021 talousarvio	233 939 000
2020 tilinpäätös	222 418 000

74. Avolaitostyöt (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 4 700 000 euroa.

Määrärahasta saa käyttää enintään 1 700 000 euroa avolaitostöihin kunnan, seurakunnan tai yleishyödyllisen yhteisön työkohteissa.

Määrärahaa saa käyttää valtion, kunnan ja yleishyödyllisten yhteisöjen omistuksessa olevien rakennusten ja ympäristöjen rakentamis-, korjaus- ja hoitotöihin sekä kansallisuusomaisuuden ylläpitämiseen. Määrärahaa saa käyttää myös

maanrakennustöihin. Kunnan, seurakunnan tai yleishyödyllisen yhteisön työkohteet ovat kulttuurihistoriallisesti arvokkaita tai niihin voidaan liittää kuntouttavaa toimintaa, jonka kustannuksiin asianomainen yhteisö osallistuu. Työkohteissa tehtävää työtä voidaan myös opinnollistaa. Määrärahaa voi käyttää erityisesti pitkäaikaishankkeissa myös avolaitostyönä toteutettavien rakentamisprojektien edellytysten luomiseksi vaadittavien tarpeellisten tukitoimintojen menoihin, kuten vankien asuintilojen kunnostamiseen.

Selvitysosa: Avolaitosmäärärahalla kyetään työllistämään vankeja ja kunnostamaan kulttuurihistoriallisesti arvokkaita kohteita. Työkohteet ovat mm. Suomenlinnan hoitokunnan, Metsähallituksen, Museoviraston, Senaatti-kiinteistöjen sekä kuntien kohteissa. Tavoitteena on työllistää avolaitosvankeja ja luoda yhdyskuntapalvelun palvelupaikkoja yhdyskuntapalvelua suorittaville.

2022 talousarvio	4 700 000
2021 talousarvio	4 700 000
2020 tilinpäätös	4 700 000

50. Vaalimenot

20. Vaalimenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 16 814 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) vaalilain (714/1998) mukaisten yleisten vaalien ja menettelystä neuvoa-antavissa kansanäänestyksissä annetussa laissa (571/1987) tarkoitettujen valtiollisten kansanäänestysten toimittamisesta ja niihin liittyvästä tiedottamisesta ja tietopalvelusta, vaalitietojärjestelmän ja vaalivalmiuden ylläpidosta, vaalijärjestelmän ja vaalitietojärjestelmän kehittämisestä sekä äänestysaktiivisuuden vahvistamiseen liittyvistä toimenpiteistä aiheutuvien menojen maksamiseen

2) siirtomenojen maksamiseen kunnille vaalilain 188 §:n 2 momentissa tarkoitettuna kertakorvauksena ja saamelaiskäräjistä annetussa laissa (974/1995) tarkoitetuista saamelaiskäräjävaaleista aiheutuvien menojen maksamiseen

3) enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin vaaleihin liittyvän tiedottamisen edistämiseksi.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (1 000 euroa)

Aluevaalit 2022	11 870
Eduskuntavaalit 2023	300
Saamelaiskäräjävaalit 2023	250
Vaalitietojärjestelmän menot	4 270
Muut vaalimenot	124
Yhteensä	16 814

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Aluevaalit 2022	7 820
Eduskuntavaalit 2023	300
Kuntavaalit 2021	-3 470

Muut vaalimenot	8
Saamelaiskäräjävaalit 2023	250
Vaalitietojärjestelmän menot	45
Omakustannuseriaatteen toteuttaminen Senaatti-konsernin liikelaitosten vuokrissa	2
Yhteensä	4 955
2022 talousarvio	16 814 000
2021 III lisätalousarvio	5 858 000
2021 I lisätalousarvio	1 300 000
2021 talousarvio	11 859 000
2020 tilinpäätös	3 174 439

25. Oikeusministeriön hallinnonala

10. Tuomioistuintulot

Momentille arvioidaan kertyvän nettotuloa 44 900 000 euroa.

Nettobudjetoinnissa otetaan huomioon myyntisaamisten poistot.

Selvitysosa: Tulot perustuvat tuomioistuinmaksulakiin (1455/2015), oikeusministeriön asetukseen eräistä tuomioistuinten hakemusmaksuista sekä oikeusministeriön asetukseen tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	41 809	44 790	44 790
— muut tuotot	23	110	110
Tuotot yhteensä	41 832	44 900	44 900
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	22 632	64 000	23 000
— osuus yhteiskustannuksista	75 688	30 000	76 000
Kustannukset yhteensä	98 320	94 000	99 000
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-56 488	-49 100	-54 100
Kustannusvastaavuus, %	43	48	45

2022 talousarvio	44 900 000
2021 talousarvio	44 900 000
2020 tilinpäätös	41 831 614

15. Yleisen edunvalvonnan tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 29 600 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot perustuvat lakiin holhoustoimesta (442/1999), lakiin valtion oikeusapu- ja edunvalvontapiireistä (477/2016) ja valtioneuvoston asetukseen edunvalvojan palkkion suuruudesta (696/2012).

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	27 768	29 000	29 600
— muut tuotot	-	-	-
Tuotot yhteensä	27 768	29 000	29 600

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	13 496	27 000	14 500
— osuus yhteiskustannuksista	20 156	10 000	21 000
Kustannukset yhteensä	33 652	37 000	35 500
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-5 884	-8 000	-5 900
Kustannusvastaavuus, %	83	78	83

2022 talousarvio	29 600 000
2021 talousarvio	29 000 000
2020 tilinpäätös	27 767 677

20. Ulosottomaksut

Momentille arvioidaan kertyvän 77 000 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot perustuvat lakiin ulosottomaksuista (34/1995) ja vastaavaan asetukseen (35/1995).

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	84 101	73 800	76 800
— muut tuotot	-	200	200
Tuotot yhteensä	84 101	74 000	77 000
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	54 076	50 000	54 000
— osuus yhteiskustannuksista	22 060	13 000	22 000
Kustannukset yhteensä	76 136	63 000	76 000
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	8 084	11 000	1 000
Kustannusvastaavuus, %	111	117	101

2022 talousarvio	77 000 000
2021 talousarvio	74 000 000
2020 tilinpäätös	84 101 161

21. Korot ulosoton säilytettävänä olevista varoista

Momentille arvioidaan kertyvän 1 000 euroa.

2022 talousarvio	1 000
2021 talousarvio	1 000
2020 tilinpäätös	—

99. Oikeusministeriön hallinnonalan muut tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 3 000 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot perustuvat oikeusministeriön asetukseen oikeusministeriön ja eräiden hallinnonalalla toimivien viranomaisten maksullisista suoritteista vuosina 2021—2022 (935/2020) ja oikeusministeriön asetukseen eräistä tietosuojavaltuutetun toimiston maksullisista suoritteista (1172/2020). Lisäksi momentille kertyvät ulosottokaaren (705/2007) mukaiset valtiolle tilitettävät vähäiset ulosottovarot sekä konkurssilain (120/2004) mukaan valtiolle tilitettävät velkojien menettämät jako-osuudet.

2022 talousarvio	3 000 000
2021 III lisätalousarvio	250 000
2021 talousarvio	2 750 000
2020 tilinpäätös	3 220 044